

Čo hovorí kronika Prešporská obec Vajnory (14)

Zdroj: V. Fekete: Prešporská obec Vajnory (kronika)

Vajnory v minulých storočiach zažili rôzne viac či menej tragicke udalosti, príčinou ktorých boli najčastejšie požiare. Zasahovali hlboko do osudov i povedomia obyvateľstva, ktoré nemalo nástroj ani fyzické prostriedky na ich potláčanie. Nutnosť vyrovnáť sa s touto skutočnosťou vyústila do zakladania hasičských spolkov, ktoré sa stali jednou z najväčnejších súčastí života obcí. Vajnory neboli výnimkou. Obyvateľstvo a najmä vedenie obce pristúpilo k založeniu prvého tunajšieho spolku s plnou väznosťou i zodpovednosťou.

Obyvatelia Vajnor, poučení predchádzajúcimi či už malými, alebo veľkými požiarmi v obci, ktoré všetky narobili škody či už na súkromnom, alebo na verejnom majetku, s radosťou privítali zakladanie Dobrovolných hasičských spolkov, ktoré sa započali utvárať najprv na Záhorí. Keďže našli živnú pôdu aj na blízkom okolí, teda aj vo Vajnoroch, kde zakladajú tiež Dobrovolný hasičský spolok. Stáva sa tak podľa záznamov už 14. septembra 1889, ale stanovy sa schválili a vôbec činnosť spolku sa začala až 20. júla 1890.

A že to brali vážne, dosvedčuje tá skutočnosť, že sa postavila do čela tohto spolku skupina vážených občanov obce z bohatších vrstiev obyvateľstva a práve toto zavážilo dôležitosť tohto spolku.

Tak sa stáva jeho prvým predsedom sám richtár obce veľmi agilný a dobrý organizátor aj v ostatných verejných záležitostach Štefan Pilný, nar. 1848.

Prvým veliteľom je ustanovený Štefan Zeman r. 1851, pokladníkom Jozef Krištofič r. 1868, strojníkom Michal Bednár r. 1856 a naostatok nepostrádateľný trubač „hornist“ Matej Antalic r. 1874 (59).

Začínali skromnou výzbrojom. Obec im mohla zo svojich skromných finančných prostriedkov zakúpiť len jednu ručnú strieškačku. Pri samotných požiaroch však pomáhali všetci obyvatelia obce, bez rozdielu veku a pohlavia. Každý z nich po vyhlásení požiaru miestnym trubačom prišiel k ozna-

menému miestu požiaru a vzal si náradie, aké mal poruke: vidly, vedro, lopatu a aktívne sa zapojil do hasenia požiaru. Neskoršie vedenie obce zakúpilo ďalšiu výzbroj. Spolok získaval stále na väznosti, hlásili sa doňho ďalší členovia. Zlepšila sa aj organizácia samotného spolku. Jej stanovám sa podriadili takmer všetci obyvatelia Vajnor. Napríklad majiteľom konských záprahov sa každý týždeň vyvesila z uličnej strany na dom tabuľka s označením „Povinnosť záprahu“. Majitelia koní to rešpektovali tak, že po ohlásení požiaru sa hlásili ako prví na odvoz strieškačky z hasičského depa k miestu požiaru.

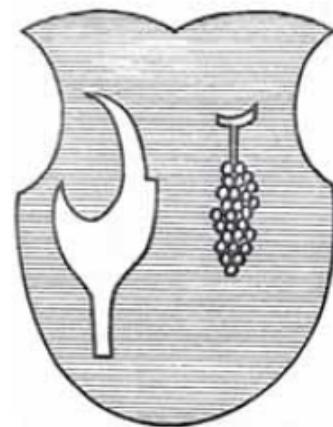
Postupne spoločnými silami, v rámci pravidelného výcviku členov, disciplínu obyvateľstva a samotnou prevenciou sa v ďalších rokoch zachránili veľké hodnoty majetku.

Je zaujímavé, že v prvom roku založenia spolku ich zastihla živelná pohroma. Malý Dunaj sa vylial zo svojho koryta (uvádzá to vo svojej knihe aj Anton Václavík) smerom do chotára obce dvomi prúdmami a zaplavili polia Hadové, Fafrúny, Šajbu, Silnicové a Silnice (terajšie letisko Bratislava). O tejto záplave svedčili ešte prednedávnom, ba ešte aj dnes, v týchto miestach preliačiny a prieplavy, ktoré tam zanechala tečúca voda počas povodne.

Treba poznamenať, že stanovy spolku sa schaľovali nie výborom hasičského spolku, ale obecným výborom a tkzv. obecnou radou, do ktorej vtedy patrili ako už bolo spomínané najdôležitejší občania, ktorí ako iné mali väčší majetok.

Vo Vajnoroch sa v roku 1895 uskutočňuje renovácia kostola s tým, že tento bol oproti pôvodnému stavu z roku 1771 zväčšený prístavbou novej lode a tak už podľa tohto stavebného stavu je takto záchytený v súpisu Pamiatok na Slovensku:

– jednoloďový priestor s polygonálne uzavretou svätyňou a vežou vstavanou do hlavnej fasády na osi kostola. Svätyňa zaklenutá dvomi polami krízovej rohovej klenby so strednými svorníkmi, dosahujúce na oválne skrátené prípory konzolového typu. Loď zaklenutá siedmymi polami pruskej klenby s medziklenbovými pásmi, dosedajúcimi na vstavané pilillery s rímsovými hlavicami.
– Exteriér kostola je členený lizénovým rámom. Veža je ihlanová bez krytiny a má

v hladkých plochách trupu strieľne. Vnútorné zariadenie kostola je pesudormánskeho z konca 19. storočia. Hlavný oltár je trojdelený s nikami v ktorých sú sochy: v strede socha sv. Ladislava uhorského, na ľavej strane socha sv. Jána Nepomuckého a na pravej strane socha sv. Alžbety bratislavskej.

– Na ľavej strane v bočnom oltári obraz Nebevzatia Panny Márie, na pravom bočnom oltári obraz sv. Rodiny Nazaretskej. V strede kostolnej lodi oproti hlavnému vchodu oltár Božského srdca.

– Kalichy: z 19. storočia, striebro, zdobený rytmým kvetov a listom, neokorok z roku 1858, pozlátené striebro zdobenej tepaným dekorom listovca a kartušiach so symbolmi umučenia.

– Monštrancie: prvý luisézna z konca 18. storočia, pozlátená striebrom, zdobená tepaným dekorom kvetov rokaja, ďalej festoňmi a akantom, neorok. Taktiež znázorňujú symboly umučenia.

Na Vajnorskom chotári sa pri tom spomínanú mimo dediny v 18. storočí kaplnky a to Panny Márie (spomína sa už v roku 1518), ďalej Krista Pána a ďalšie s týmto popisom:

– sv. Jána Nepomuka, barokový sloh postavený v polovici 18. storočia. Je to malý jednoloďový interiér s tromi klenbami a ikonami. Oltár je vybavený v rámci menzy s barokom a obrazom svätca. Ďalej nachádzame v obci kaplnku sv. Urbana patróna vinohradníkov, dnes už obstaranú novými domami na Rybničnej ulici, podobne ako aj kaplnku sv. Vendelína, patróna stád, taktiež v Uhliškách. Je tu ešte aj socha sv. Floriána uprostred obce, je klasicistického typu a je postavená v roku 1832 (60).

Jazykovo neupravené, doslovný prepis z kroniky Prešporská obec Vajnory.